

2009. gada 22. maijā

Ārvalstu investoru padomes Latvijā Ziņojums par nodokļiem un nodokļu administrēšanu

1. Kopsavilkums

Ārvalstu investoru padome Latvijā (ĀIPL) uzskata, ka valdībai jāuzlabo nodokļu sistēma, lai ekonomikas lejupslīdes laikā veicinātu uzņēmējdarbību. ĀIPL iesaka izveidot efektīvu nodokļu sistēmu, kas atbalsta un veicina uzņēmējdarbību Latvijā un nodrošina valsts budžetam pastāvīgus nodokļu ieņēmumus.

ĀIPL iesaka valdībai veikt izmaiņas tiesību aktos un noteikumos, liekot uzsvāru uz nodokļu likumdošanas uzlabošanu – pārskatīt pašreizējos noteikumus, veikt grozījumus, ieviest jaunus noteikumus, lai uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un saskaņotu Latvijas nodokļu sistēmu ar Eiropas Savienības noteikumiem. ĀIPL uzskata, ka, īstenojot iepriekš minētās pārmaiņas, notiks uzņēmējdarbības attīstība un tiks veicināta Latvijas ekonomikas atveseļošana.

2. Rekomendācijas/Ierosinājumi

1. Turpināt uzņēmumu ienākuma nodokļa sistēmas pilnveidošanu.
2. Grozīt likumu „Par pievienotās vērtības nodokli” un ieviest tajā izvēles noteikumus, mēs atbalstām arī samazinātās PVN likmes atjaunošanu viesnīcu pakalpojumiem un zinātniskajai literatūrai.
3. Atjaunot sociālās apdrošināšanas iemaksu maksimālā apmēra ierobežojumu.
4. Atcelt vai vismaz samazināt akcīzes nodokli par gataviem bezalkoholiskajiem dzērieniem.
5. Pakāpeniski palielināt dabas resursu nodokli konkrētām dabas resursu grupām un noteikt ražotājiem moratoriju līdz 2012. gada 1. janvārim attiecībā uz palielinātajiem nodokļiem par CO2 izmešiem.
6. Turpināt likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” izstrādi un pilnveidošanu, un aplikt ar nodokli kapitāla ienākumus.

3. Pamatojums

Uzņēmumu ienākuma nodoklis

Mērķi īsā un vidējā laika posmā/1. prioritāte

1. Atļaut pārnest uzkrātos nodokļu zaudējumus uz neierobežotu laiku.
2. Atļaut norakstīt nodokļu vajadzībām nemateriālo vērtību.
3. Visu uzņēmumu zaudētajiem parādiem paredzētajiem uzkrājumiem jābūt neapliekamiem ar nodokļiem; ir jāpārskata, jāvienkāršo un jāpiemēro norakstīšanas kritēriji par zaudēto parādu nodokļu atskaitījumiem attiecībā uz visiem uzņēmumiem, tostarp līzinga kompānijām. Lai panāktu, ka norakstījumus vienprātīgi uztver kā ar nodokļiem neapliekamas vienības, jāveic redakcionālas izmaiņas likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” attiecībā uz summu, kas radušās norakstot bankas aizdevumus.

Ilgtermiņa mērķi/2. prioritāte

1. Veikt izmaiņas, lai atļautu kārtējā finanšu gada nodokļa zaudējumu pārvešanu uz 3 iepriekšējiem periodiem. .
2. Atcelt 10%/5% ieturējuma nodokli par procentu maksājumiem starp saistītajām pusēm.
3. Atcelt 2% ieturējuma nodokli par pārdošanas ieņēmumiem no tāda nekustamā īpašuma pārdošanas, kas atrodas Latvijā, un no tādu uzņēmumu, kam pieder nekustamais īpašums Latvijā, akciju pārdošanas.

Pievienotās vērtības nodoklis

Mērķi īsā un vidējā laika posmā/1. prioritāte

Ieviest noteikumus par importa pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksājuma atlikšanu, PVN atskaitīšanu par zaudētiem parādiem, PVN grupu veidošanu un ieviest izvēles normas attiecībā uz PVN piemērošanu nekustamajam īpašumam un finanšu pakalpojumiem. radīt iespēju aplikēt ar PVN nekustamo īpašumu. Nodrošināt pārredzamāku un saprotamāku likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” piemērošanu ķīlas objektu pārdošanai izsolēs. Tālāk ir aprakstīts, kā minēto noteikumu ieviešana uzlabotu Latvijas ekonomikas stāvokli. PVN maksājumu par importu atlikšana aizkavētu PVN maksājumus līdz ikmēneša PVN deklarācijas iesniegšanai. Šāda norma veicinātu tranzītu un preču un pakalpojumu eksportu un atbrīvotu uzņēmumam līdzekļus. Šī norma arī veicinātu atmuitošanu uz Latvijas robežas un palielinātu uz robežas maksāto muitas nodevu; samazinātu administratīvās izmaksas par nodokļu administrēšanu, jo saruktu atmaksātais vai pārmaksātais PVN apjoms, kā arī korekcijas muitas deklarācijā. Savukārt pievienotās vērtības nodokļa atskaitīšana par zaudētajiem parādiem uzlabotu uzņēmumu naudas plūsmu, bet pievienotās vērtības nodokļa grupu veidošana veicinātu pakalpojumu centru izveidi Latvijā.

Ilgtermiņa mērķi/2. prioritāte

Vienkāršot PVN sistēmu un pagarināt PVN maksājuma termiņu mazajiem uzņēmumiem. Grozīt likumu „Par pievienotās vērtības nodokli”, izslēdzot iespēju izvairīties no pievienotās vērtības nodokļa maksājuma par apjomīgiem sākotnējiem darījumiem, ko šobrīd iespējams padara neveiklā formulējums likumā „Par pievienotās vērtības nodokli” attiecībā uz prasību reģistrēties pievienotās vērtības nodokļu vajadzībām, kad ir sasniegti vai pārsniegti LVL 10 000.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas

Atjaunot sociālās apdrošināšanas iemaksu maksimālā apmēra ierobežojumu.

Sociālās apdrošināšanas iemaksu maksimālā apmēra ierobežojuma atcelšanai ir īstermiņa pozitīva ietekme uz valsts sociālā budžeta ieņēmumiem. Ilgtermiņa ietekme uz valsts sociālo budžetu būs nelabvēlīga – palielināsies izdevumi par pensijām, slimības pabalstiem, maternitātes un paternitātes pabalstiem, un tādējādi radīsies papildu izdevumi budžetā. Palielinās darba devēju nodokļu slogs, un Latvija kļūst mazāk pievilcīga ārvalstu investoru acīs.

ĀIPL neatbalsta ierosināto sociālās drošības iemaksu samazināšanu no 8% līdz 2% 2. pensiju līmeņa shēmā.

Akcīzes nodoklis

Akcīzes nodoklis par produktiem, kas aplikami ar valsts akcīzes nodokli

Atcelt vai vismaz samazināt akcīzes nodokli par gataviem bezalkoholiskajiem dzērieniem. Akcīzes nodoklis par bezalkoholiskajiem dzērieniem ir valsts nodoklis; tā piemērošana netiek pieprasīta un saskaņota Eiropas Savienībā. 2009. gada februārī akcīzes nodoklis par

bezalkoholiskajiem dzērieniem tika dubultots, tādējādi nelabvēlīgi ietekmējot bezalkoholisko dzērienu ražošanas nozares ražīgumu, nodarbinātības sektoru, konkurenci ar Lietuvas un Igaunijas tirgu, nodokļu ieņēmumus un ārvalstu investīcijas. Bezalkoholisko dzērienu ražošanas nozarē un ar to saistītajos sektoros (transportēšanā, mazumtirdzniecībā) ir vērojama ražīguma samazināšanās. Bezalkoholisko dzērienu ražošanas nozarē un ar to saistītajos sektoros pieaug bezdarba līmenis, tādējādi veicinot bezdarba pabalstu izmaksu palielināšanos. Akcīzes nodokļa izmaiņas rada nenoteiktību un ir negatīvs signāls ārvalstu investoriem.

Akcīzes nodoklis par tabakas izstrādājumiem

Mērķi īsā un vidējā laika posmā/1. prioritāte

1. Izvairīties no akcīzes nodokļu turpmākas palielināšanas, jo:
 - pēdējo gadu laikā ir ievērojami palielināta cigarešu cena;
 - ir paplašinājies tirgus, kurā netiek nomaksātas muitas nodevas.
2. Par Valsts ieņēmumu dienesta prioritāti noteikt visu nepieciešamo kontroles pasākumu nodrošināšanu, lai novērstu tādu cigarešu, par kurām nav nomaksātas muitas nodevas, piegādi no Krievijas un Baltkrievijas.

Ilgtermiņa mērķi/2. prioritāte

Mainīt akcīzes nodokļa likmes struktūru:

- pakāpeniski palielināt konkrētu akcīzes nodokļa likmi un atbilstīgi samazināt vērtībai atbilstošo (*ad valorem*) akcīzes nodokļa likmi;
- piemērot tikai konkrētu akcīzes nodokļa likmi;
- atcelt cigarešu cenas ierobežojumu.

Vienkāršot akcīzes nodokļa administrēšanas prasības attiecībā uz aviācijas degvielas piegādi starptautiskajā lidostā:

- vienkāršot pavaddokumentu apstrādi Valsts ieņēmumu dienestā (atļaut ārpus dienesta darba laika);
- vienkāršot prasības attiecībā uz dokumentu piegādi un reģistrāciju.

Dabas resursu nodoklis

Līdz 2012. gada 1. janvārim noteikt ražotājiem moratoriju par palielināto CO2 nodokļu likmi. Tādām resursu grupām kā kaļķakmens, māls, smilts, grants, ģipsis un kūdra nodokļa palielināšana jāatliek līdz 2012. gada 1. janvārim. No 2012. gada 1. janvāra minēto dabas resursu grupu nodokļa palielināšanai jānotiek pakāpeniski – sešu mēnešu laikā tas jāpalielina par 10% –, līdz brīdim, kad nodokļa apjoms sasniegs attiecīgo līmeni, ko novērtētu, ņemot vērā Latvijai un Eiropai specifiskus apstākļus.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

1. Pārskatīt likumu „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”.
2. Aplikt ar nodokli kapitāla ienākumus un turpināt samazināt iedzīvotāju ienākuma nodokli par ieņēmumiem no algota darba. Nodokļa likmei, ar ko apliek kapitāla ienākumus, jāatbilst iedzīvotāju ienākuma nodokļa un uzņēmumu ienākuma nodokļu standarta likmju starpībai.
3. Papildināt ar likumu noteiktos atvieglojumus, kuru apjoms ir līdz 20% no apliekamā bruto ienākuma, un iekļaut arī izdevumus par izglītību un procentu maksājumus par aizņēmumiem nekustamā īpašuma iegādei.

Nodokļu administrēšana

1. Nodrošināt labāku nodokļu iestāžu un nodokļu maksātāju komunikāciju.
2. Sniegt uzņēmumiem iespēju pieprasīt uzziņu par nākotnē iespējama darījuma rezultātā maksājamo nodokli, kas šobrīd nav iespējams.